

Falu kommun

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Datum

2020-10-15

Diarienummer:

MSN0135/17

KS0470/20

Bildande av naturreservatet Väckelbergets skogar i Falu kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Falu kommun det område som framgår av bifogad beslutscharta, bilaga 2, som naturreservat. Reservatets slutliga gränser ska märkas ut i fält. Reservatet angränsar till det statliga naturreservatet Väckelberget vars föreskrifter och skötselplan har reviderats samtidigt som bildandet av det kommunala naturreservatet.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Falu kommun med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *Föreskrifter*).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn skall vara ***Väckelbergets skogar***.

Falu kommun fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 5, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd m.m.

Förvaltare av reservatet ska vara Falu kommun.

Falu kommun

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Väckelbergets skogar
Län, kommun	Dalarnas län, Falu kommun
Fastigheter	Övertänger 1:6, Hedgårdarna 1:22
Lägesbeskrivning	Vid väg 50 cirka 40 km norr om Falu centrum, cirka 10 km norr om korsvägen Enviken
Areal	44,9 hektar
Fastighetsägare	Stora Enso Silvia AB
Naturvårdsförvaltare	Falu kommun

Syfte med naturreservatet

Det huvudsakliga syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla den biologisk mångfalden. Området innehåller värdefulla naturmiljöer av olika karaktär: gammal barrblandskog med rik förekomst av död ved, granskogspartier, fuktstråk med högrötsflora, blockrika rasbranter och hållmarksskog med flerhundraåriga tallar. Variationen av miljöer är särskilt gynnsamt för en hög biologisk mångfald som ökar allt eftersom naturskogskvaliteterna utvecklas.

Ett annat syfte är att tillgodose och utveckla områdets rekreations- och friluftslivsvärden. Det statliga Väckelbergets naturreservat är ett välkänt besöksmål där besökarna framförallt vill uppleva den vidsträckt utsikten och den gamla skogen på vägen till utsiktspunkten. Genom närheten till Balungstrands sågverk och riksväg 50 är området idag tydligt påverkat av buller vilket innebär att man inte kan förvänta sig en tyst miljö.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- Området undantas från skogsbruk och annan verksamhet som inverkar negativt på områdets livsmiljöer, växt- och djursamhällen samt upplevelsevärden som är knutna till naturmiljön.
- Barrnaturskogen får utvecklas fritt.
- Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens möjlighet till friluftsliv. Anläggningarna för friluftslivet ska ha en kanaliseringseffekt i syfte att uppnå en långsiktig samexistens mellan friluftsliv, värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald.

Skäl för beslut

Huvuddelen av området äger den naturliga skogens artsammansättning och ekologiska funktion. Området är variationsrikt både vad gäller trädens trädslagsblandning, åldersfördelning och dimensioner. Det finns ställvis mycket död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Sammantaget ger detta goda förutsättningar för stor artrikedom både bland växter och djur.

Falu kommun

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Falu kommun att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
2. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
3. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle,
4. plantera in, så eller sätta ut växter, djur, eller andra organismer,
5. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark, med följande undantag:
 - a. uttransport av fälld älg, björn, hjort och vildsvin med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation,
 - b. för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärenden.Insatsen ska omgående anmälas till förvaltaren,
6. gödsla, sprida aska i gödnings syfte eller använda bekämpningsmedel,

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. begränsning av storskaliga angrepp av granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning av angripna träd, rotkapning av vindfällda träd och/eller barkning. Inga träd ska föras ut ur naturreservatet med undantag för eventuellt infört fångstvirke.
2. utmärkning av naturreservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov enligt beslutskartan,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada block och berg tex genom mejsla, borra och hacka,

Falu kommun

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

2. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
 - a. insamling av löst liggande, mindre, torra grenar och kvistar i syfte att göra upp eld,
3. framföra motordrivnet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark,
4. elda utöver inom av förvaltaren iordningställd eldstad,

Det är det förbjudet att utan kommunens tillstånd:

5. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter),
6. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för reservatets vård och skötsel, samt uppföljning av bevarandemål och åtgärder, och åtgärder som framgår av föreskrifterna under B.

Åtgärder längs väg eller ledningsgator som påverkar reservatsområdet skall samrådas med Falu kommun innan de vidtas. Vid akuta händelser gäller dock inte samrådskravet, men kommunen ska informeras om genomförda åtgärder.

Förtydliganden av föreskrifter

I föreskrift A5 och C3 regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet ”skador” inte tolkas lika strikt som ”märken”. Terrängkörning får aldrig medföra att hydrologiska förhållanden eller vattenkvalitet förändras.

I föreskrift C5 förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i naturreservatet.

I föreskrift C6 förbjuds utan tillstånd att bedriva tävlingar, lägerverksamhet eller andra större eller återkommande organiserade arrangemang. Syftet är att reglera verksamheter som bedöms kunna medföra skador, slitage eller liknande som kan motverka syftet med reservatet eller verksamheter som kan påverka andras möjlighet att vistas och nyttja reservatet.

I föreskrift B1 möjliggörs åtgärder för att vidta åtgärder för att begränsa storskaliga angrepp av granbarkborre. Åtgärder skall inte vidtas vid angrepp av enstaka träd utan då det föreligger en risk för större angrepp som kan skada syftet med reservatet.

Falu kommun

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Beskrivning av området

Naturvärden

Väckelbergets skogar är delat i två delområden som båda angränsar till det statliga naturreservatet *Väckelberget* och bildar en förlängning av det statliga reservatet både åt och norr och åt söder.

De biologiska värdena i *Väckelbergets skogar* är höga. Trädslagsfördelningen inom reservatet är tall 53%, gran 37% och löv 10%. Norra delen domineras av gammal barrblandskog med en jämn fördelning av tall och gran. Skogen är i regel runt 130 år eller äldre med inslag av olika biotoper som bidrar till att skapa en variation av miljöer och goda förutsättningar för en hög biologisk mångfald. Det finns partier med gammal tall, gammal granskog, hållmarker med branter, örtrika fuktstråk m.m. I vissa delar är det även mycket död ved och generellt är skogen i en fas där ny död ved skapas kontinuerligt.

Södra delområdet domineras av tallskog som är över 100 år med inslaget av både gran och löv. Marken är bitvis väldigt blockrik och det finns även blockmarker som är helt trädlösa. Längst i söder ingår även ett mindre våtmarksområde. Mängden död ved är mindre i södra delområdet i förhållande till det norra men skogen är på väg in i en fas där det bildas alltmer död ved.

Inom båda delområdena har det påträffats fynd av rödlistade arter.

Kulturhistoriska värden

I norra delområdet av reservatet finns det lämningar efter en mindre gruvbrytning. Strax norr om reservatet finns ytterligare lämningar av gruvverksamhet som är större än den inne i själva reservatet. I närheten av stigen mot utsiktspunkten och strax norr om gränsen till *Väckelbergets naturreservat* finns resterna av en tjärdal och en mindre koja. Fynden är registrerade i Riksantikvarieämbetets söktjänst Fornsök.

Enligt en artikel av Petrus Envall i Dalarnas hembygdsbok 1946 ska det ha funnits en vårdkase på Väckelberget. Enligt honom kommer väckel av ordet vårdkarl. Vårdkasar utgjorde ett system i Sverige för att varna befolkningen och mobilisera krigsmakten när landet hotades av anfallande styrkor eller andra faror. Varje vårdkase utgjorde en länk i en kedja av kasar som gjorde att varningarna kunde spridas över stora delar av Sverige. En möjlig punkt för kasen ligger inom det södra delområdet i anslutning till den nya rastplatsen. Det bör dock nämnas att det finns ingen tradition som säger att det ska ha funnits någon vårdkase på Väckelberget. Men bergets läge längs vägen från Kopparberget till Hälsingland och vy över hela Enviken gör det till en strategisk plats för en vårdkase.

Falu kommun

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Rekreation och friluftsliv

Området ligger väl tillgängligt genom sin närhet till väg 50 och Enviken. Vid väg 50 finns en reservatsskylt, parkering samt en stig som leder besökare till naturreservatet. Avståndet från väg 50 till reservatsgränsen längs stigen är cirka 700 m.

Tillgängligheten är i reservatet begränsad för personer som har rörelsesvårigheter genom att terrängen är brant. Idag används området för friluftsliv och målet för de flesta är utsiktspunkten som ligger i det statliga reservatet. Eftersom pilgrimsfalkar häckar i berget är utsiktspunkten avstängd för besökare en stor del av våren och sommaren. För att ändå göra det möjligt för besökarna att få njuta av utsikten kommer en rastplats att anläggas söder om den punkt dit besökare normalt går. Den nya utsiktspunkten ligger inom *Väckelbergets skogar* och tillräckligt långt ifrån klippan där falkarna normalt häckar. En ny dragning av stigen genom det statliga reservatet kommer även att anläggas så att man inte riskerar att störa falkarna på väg till rastplatsen.

Närheten till Balungstrands sågverk och riksväg 50 innebär att området idag är tydligt påverkat av buller. Man kan med det som bakgrund inte förvänta sig att *Väckelbergets skogar* är en tyst miljö.

Planeringsbakgrund

Falu kommun har klassat *Väckelbergets skogar* som *särskilt värdefullt* efter metodiken i Falu kommuns naturvårdsprogram. Grunden för klassningen är att området har mycket höga biologiska värden, är förhållandevis tillgängligt och kan utvecklas till ett värdefullt utflyktsmål för det rörliga friluftslivet. Enligt naturvårdsprogrammet ska Falu kommun arbeta för att bevara *särskilt värdefulla* områden. Genom att bilda naturreservat av *Väckelbergets skogar* kan kommunen långsiktigt bevara området och säkerställa och utveckla dess höga naturvärden och betydelse för rekreation och friluftsliv.

Väckelbergets skogar angränsar till det statliga naturreservatet *Väckelberget*. Det nya reservatet innebär att den totala ytan skyddad mark utökas från 11 hektar till totalt cirka 56 hektar. Utökningen ger betydligt bättre förutsättningar att långsiktigt bevara och utveckla den biologiska mångfalden.

Utökningen ger även förutsättningar för att utveckla friluftslivet. Genom att pilgrimsfalkarna har börjat häcka i berget är det avlyst för besökare en stor del av våren och sommaren. *Väckelbergets skogar* bidrar med att en ny målpunkt kan utvecklas för besökare sommartid som samtidigt gör att falkarna inte störs.

Ärendets handläggning

I enlighet med Falu kommuns naturvårdsprogram och kommunens miljömål om att långsiktigt bevara minst ett särskilt värdefullt naturområde om året har miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen bedömt *Väckelbergets skogar* som ett viktigt område att bevara.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden informerades om förvaltningens förslag att inrätta naturreservatet *Väckelbergets skogar* på nämndens sammanträde i april 2017. Markägaren har även kontaktats och har ställt sig positiv till en intrångsersättning vid en reservatsbildning. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har ansökt om markåtkomstbidrag från

Falu kommun

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Naturvårdsverket för 50 % av intrångsersättningen vilket Naturvårdsverket har beviljat. En förhandling inleddes med markägaren 2019.

Ett förslag till beslut, med föreskrifter och skötselplan, arbetades fram av miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen under 2019. Som en del i reservatsprocessen skickades förslaget ut på remiss till sakägare, intresseorganisationer och andra myndigheter.

Efter remissen justerades föreskrift A5 och B1 lades till. Texten i beslutet och i skötselplanen justerades också. På grund av dessa förändringar skickades ett nytt förslag till beslut och skötselplan ut på remiss igen.

Efter andra remissen har endast mindre justeringar av texten gjorts för att förtydliga när åtgärder kan vidtas mot angrepp av barkborre och att miljön inom naturreservatet är tydligt bullerpåverkat beroende på riksväg 50 och verksamheten vid Balungstrands sågverk.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, se 7 kap. 4 § miljöbalken.

Kommunens bedömning

Naturvärdena i *Väckelbergets skogar* är knutna till skog som inte har påverkats av sentida skogsbruk. För att behålla och stärka dessa värden krävs ett omfattande och långsiktigt skydd. Områdets storlek och övriga nämnda förhållanden gör att bildande av ett naturreservat är den mest lämpliga åtgärden för att långsiktigt bevara dess värden.

Området är av allmänt intresse genom sitt tillgängliga läge nära väg 50 och den variationsrika naturen. Närheten till väg 50 gör området tillgängligt för rekreation och friluftsliv samt pedagogisk verksamhet. Den stora miljövariationen skapar förutsättningar för en hög biologisk mångfald.

Området är tydligt påverkat av buller från Balungstrands sågverk och riksväg 50 men eftersom det huvudsakliga syftet är att bevara de biologiska värdena har det bedömts inte vara något hinder för reservatsbildningen. Detta innebär dock att *Väckelbergets skogar* inte kommer att uppfattas som ett tyst område.

Områdets värden och naturreservatets syften är sådana att de kräver ett långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Beslutet att inrätta ett områdesskydd bedöms därför vara förenligt med bestämmelserna i 3 och 4 kap i miljöbalken, samt gällande översiktsplan.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Falu kommun att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Falu kommun

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Upplysningar

Verksamheter och åtgärder m.m. kan, utöver aktuella föreskrifter, även kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller av bestämmelser i annan lagstiftning.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen samt Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog gäller ej inom naturreservatet, i den mån naturreservatets föreskrifter strider mot dessa. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Beslutande

Detta beslut har fattats av kommunfullmäktige i Falu kommun § 210, 2020-10-15. Beslutet vann laga kraft 2020-11-19.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i Dala-Demokraten och Falu-Kuriren i enlighet med 27 § förordningen om områdesskydd m.m. enligt miljöbalken. Beslutet kungjordes i Dala-Demokraten och Falu kuriren 2020-10-28.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Överklagan

Detta beslut kan överklagas till Länsstyrelsen i Dalarnas län genom skrivelse till Falu kommun, enligt anvisningar i bilaga 4.

Dispens från föreskrifter

Falu kommun kan med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet om det finns särskilda skäl.

Bilagor

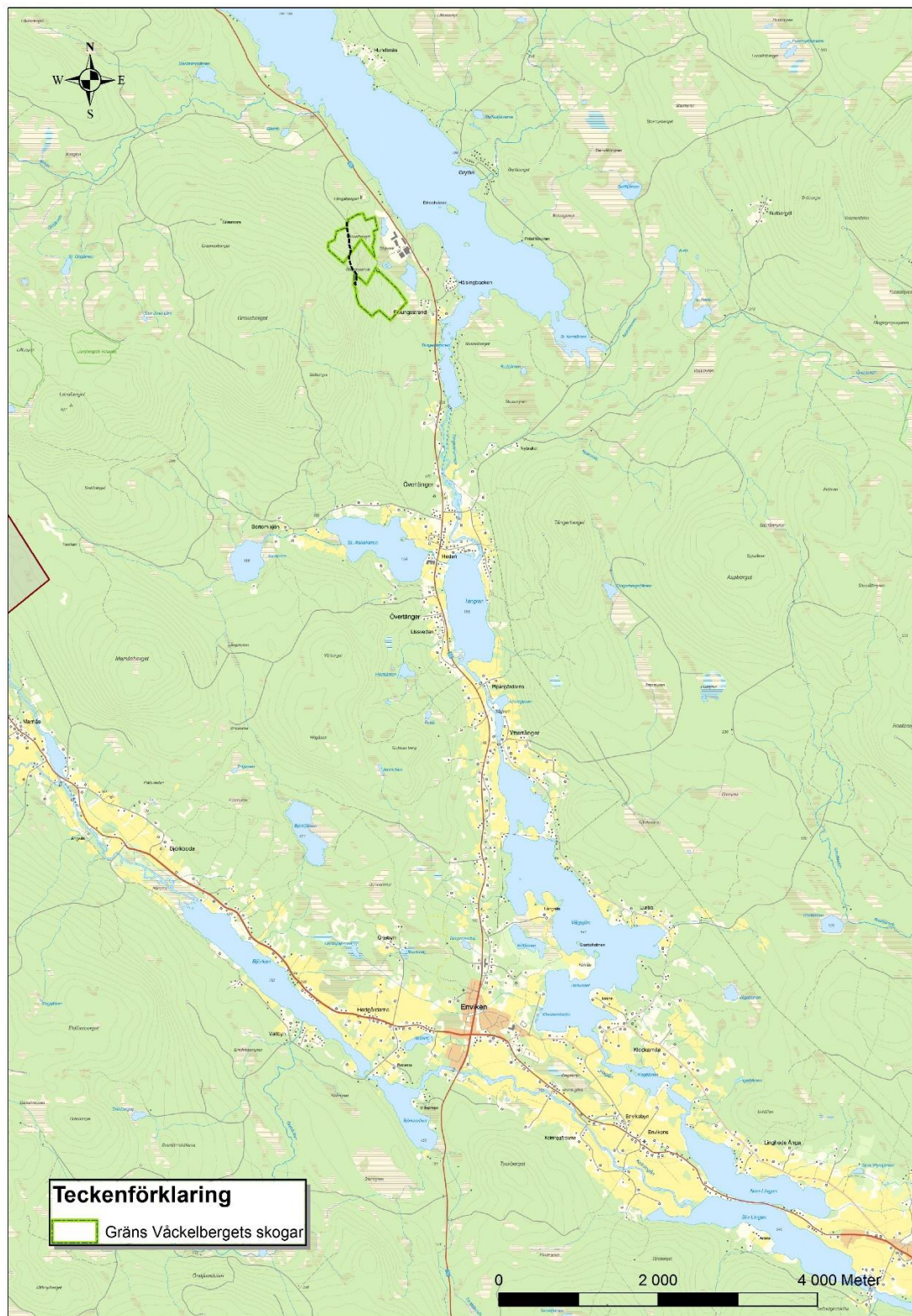
Bilaga 1: Översiktskarta

Bilaga 2: Beslutskarta

Bilaga 3: Anvisningar hur man överklagar beslutet

Bilaga 4: Skötselplan

Bilaga 1: Översiktskarta

Bilaga 3:

Anvisningar för att överklaga ett kommunalt beslut

Om du är missnöjd med Falu kommuns beslut kan du överklaga det till Länsstyrelsen.

Så här gör du för att överklaga:

1. **Senast tre veckor** efter att du tagit del av beslutet skriver du ett brev med rubriken "Överklagande till Länsstyrelsen i Dalarnas Län".
2. I början av brevet skriver du **vad** beslutet gäller, **diarienumret** på beslutet och **datumet** då Falu kommun fattade beslutet.
3. Beskriv sedan **hur** du vill att beslutet ändras och **varför**.
4. I brevet ska du också skriva ditt namn, adress och andra **kontaktuppgifter** och gärna ditt personnummer.
5. Skicka med de **handlingar** eller annat som du tycker är viktiga för ärendet.
6. **Skriv under** och skicka brevet till:

Miljö- och
samhällsbyggnadsförvaltningen Falu
kommun
791 83 Falun

OBS! Brevet måste ha kommit till förvaltningen senast tre veckor efter att du tagit del av beslutet.

När miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen får ditt överklagande

Först kontrollerar vi om det kommit in i rätt tid, det vill säga inom tre veckor efter att du fått beslutet. Därefter bedömer vi om det går att ändra beslutet på det sätt som du önskar. Om vi anser att det inte är lämpligt att ändra beslutet, skickar vi ditt överklagande vidare till länsstyrelsen i Dalarnas län. Vi meddelar dig om ditt överklagande skickas till länsstyrelsen

Om du har frågor om hur du överklagar

Du kan kontakta oss på miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen om du har frågor om hur du överklagar, på telefon 023 – 830 00 eller e-post: kontaktcenter@falun.se.

Skriv diarienumret på beslutet i ärenderubriken på meddelandet.

Falu kommun

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Datum

2020-10-15

Diarienummer:

MSN0135/17

KS0470/20

Skötselplan för naturreservatet

Väckelbergets skogar

Innehåll

Skötselplan för naturreservatet.....	1
Väckelbergets skogar	1
Beskrivningsdel	1
Beskrivning av området.....	2
Geovetenskap	2
Naturvärden	3
Rödlistade arter	3
Plandel	5
Syfte med naturreservatet.....	5
Prioritering mellan bevarandevärden	6
Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	6
Skötselområde 1: Barrblandskog med inslag fuktstråk och hållmarker	6
Skötselåtgärder	7
Skötselområde 2: Talldominerad skog av varierande ålder.....	7
Bevarandemål.....	9
Skötselåtgärder	9
Jakt 10	
Dokumentation och uppföljning.....	10
Bilagor	10

Beskrivningsdel

Administrativa data

Namn	Väckelbergets skogar
Län, Kommun	Dalarna, Falu kommun
Fastigheter	Övertänger 1:6, Hedgårdarna 1:22

Areal	44,9 ha
Fastighetsägare	Falu kommun
Läge	Vid väg 50 cirka 40 km norr om Falu centrum, cirka 10 km norr om korsvägen Enviken Koordinater: X=6754256, Y=148865 Koordinatsystem: Sweref99 15 45
Markslag	Areal (ha)
Barrblandskog	44,9 ha
Prioriterande bevarandevärden	• Friluftsliv och rekreation • Biologisk mångfald
Anläggningar i och i anslutning till reservatet	• Parkering vid riksväg 50 (länsstyrelsens ansvar) och parkering vid vändplan på skogsbilväg (kommunens ansvar) • Informationstavla vid vändplats för skogsväg norr om naturreservatet. • En rastplats i södra delområdet mot gränsen för det statliga reservatet. Rastplatsen omfattar sittplatser, bord och informationstavla. • Yttre gränsmarkering.
Naturvårdsförvaltare	Falu kommun

Beskrivning av området

Väckelbergets skogar är delat i två delområden som båda angränsar till det statliga naturreservatet *Väckelberget* och bildar en förlängning av det statliga reservatet både åt norr och åt söder.

Geovetenskap

Bergsbranten vetter rakt mot öster. Enligt Berggrundskarta, Kopparbergs län utgiven av Sveriges Geologiska Undersökning är den dominerande

bergarten i trakten kring Balungen grovporfyrisk granit. Då området ligger helt ovanför högsta kustlinjen förekommer varken istidsavlagringar av lera och grus eller ursvallningar av havet. Karaktären hos den mäktiga rasbranten tyder på att den till stor del orsakats av frostsprängningar. Sippervatten förekommer på flera ställen utmed branten. Berg i dagen finns framförallt i södra delområdet uppe på berget och i branten samt ett mindre område i norra delen där det även finns en isälvsränna. Jordartslagret är i huvudsak ett tunt moränlager. Moränen är storblockig i södra delområdet samt i sydöstra delen av norra området.

Naturvärden

Väckelbergets skogar är delat i två delområden som båda angränsar till det statliga naturreservatet *Väckelberget* och bildar en förlängning av det statliga reservatet både åt och norr och åt söder.

De biologiska värdena i *Väckelbergets skogar* är höga. Trädslagsfördelningen inom reservatet är tall 53%, gran 37% och löv 10%. Norra delen domineras av gammal barrblandskog med en jämn fördelning av tall och gran. Skogen är i regel runt 130 år eller äldre med inslag av olika biotoper som bidrar till att skapa en variation av miljöer och goda förutsättningar för en hög biologisk mångfald. Det finns partier med gammal tall, gammal granskog, hållmarker med branter, örtrika fuktstråk m.m. I vissa delar är det även mycket död ved och generellt är skogen i en fas där ny död ved skapas kontinuerligt.

Södra delområdet domineras av tallskog som är över 100 år med inslaget av både gran och löv. Marken är bitvis väldigt blockrik och det finns även blockmarker som är helt trädlösa. Längst i söder ingår även ett mindre våtmarksområde. Mängden död ved är mindre i södra delområdet i förhållande till det norra men skogen är på väg in i en fas där det bildas alltmer död ved.

Inom båda delområdena har det påträffats fynd av rödlistade arter.

Rödlistade arter

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Organism	Hotkategori
Knärot	Goodyera repens	Kärlväxt	NT
Ullticka	Phellinidium ferrugineofusum	Svamp	NT

Rynkskinn	Phlebia mellea	Svamp	VU
Granticka	Phellinus chrysoloma	Svamp	NT
Garnlav	Alectoria sarmentosa	Lav	NT
Lunglav	Lobaria pulmonaria	Lav	NT
Skrovellav	Lobaria scrobiculata	Lav	NT
Violettgrå tagellav	Bryoria nadvornikiana	Lav	NT
Tretåig hackspett	Picoides tridactylus	Fågel	NT

Tabell: över artförekomst av rödlistade arter. VU betyder att arten är klassad som sårbar och NT betyder nära hotad, enligt ArtDatabankens rödlista från år 2015.

Källor: Falu kommun, länsstyrelsen, Artportalen, Rolf Lundqvist

Fauna

Pilgrimsfalken häckar vissa år i branten inom *Väckelbergets naturreservatet*. För att freda dem stängs det statliga reservatet delvis av under häckningsperioden. Leden upp till branten kommer att få en nysträckning genom *Väckelbergets naturreservatet* för att besökare ska kunna nå en rast- och utsiktsplats i den södra delen av naturreservatet *Väckelbergets skogar* utan att passera avstängningen.

Kulturhistoria

I norra delområdet av reservatet finns det lämningar efter en mindre gruvbrytning. Strax norr om reservatet finns ytterligare lämningar av gruvverksamhet som är större än den inne i själva reservatet. I närheten av stigen mot utsiktspunkten och strax norr om gränsen till *Väckelbergets naturreservat* finns resterna av en tjärdal och en mindre koja. Fynden är registrerade i fornsök.

Enligt En artikel av Petrus Envall i Dalarnas hembygdsbok 1946 ska det ha funnits en vårdkase på Väckelberget. Enligt honom kommer våckel av ordet vårdkarl. Vårdkasar utgjorde ett system i Sverige för att varna befolkningen och mobilisera krigsmakten när landet hotades av anfallande styrkor eller andra faror. Varje vårdkase utgjorde en länk i en kedja av kasar som gjorde att varningarna kunde spridas över stora delar av Sverige. En möjlig punkt för kasen ligger inom det södra delområdet i anslutning till den nya rastplatsen. Det bör dock nämnas att det inte finns någon tradition som säger att det ska ha funnits en vårdkase på Väckelberget. Men bergets läge längs vägen från Kopparberget till Hälsingland och med vy över hela Enviken gör det till en strategisk plats för en vårdkase.

Friluftsliv

Idag används området för friluftsliv och målet för de flesta är utsiktspunkten som ligger i det statliga reservatet. Eftersom pilgrimsfalkar häckar i berget är utsiktspunkten avstängd för besökare en stor del av våren och sommaren. För att ändå göra det möjligt för besökarna att få njuta av utsikten kommer en rastplats att anläggas söder om den punkt dit besökare normalt går. Den nya utsiktspunkten ligger inom *Väckelbergets skogar* och tillräckligt långt ifrån klippan där falkarna normalt häckar. En ny dragning av stigen genom det statliga reservatet kommer även att anläggas så att man inte riskerar att störa falkarna på väg till rastplatsen. Inom det statliga reservatet planeras ett område med beträdnadsförbud vid häckningsplatserna att inrättas.

Närheten till Balungstrands sågverk och riksväg 50 innebär att området är tydligt påverkat av buller. Man kan därmed inte förvänta sig att Väckelbergets skogar är en tyst miljö.

Infrastruktur

Väckelbergets skogar ligger väl tillgängligt genom sin närhet till väg 50 och Enviken. Vid väg 50 finns en reservatsskylt, parkering samt en stig som leder besökare till naturreservatet. Avståndet från väg 50 till reservatsgränsen längs stigen är cirka 700 m.

Ett alternativ att ta sig till reservatet är att åka in på en mindre skogsbilväg cirka 500 m norr om parkeringsplatsen vid väg 50.

Tillgängligheten är i reservatet begränsad för personer som har rörelsesvårigheter genom att terrängen är brant.

Plandel

Syfte med naturreservatet

Huvudsyftet med naturreservatet är att bevara och utveckla den biologisk mångfalden. Området innehåller värdefulla naturmiljöer av olika karaktär: gammal barrblandskog med rik förekomst av död ved, fuktstråk med högrötsflora, blockrika rasbranter och hållmarksskog med flerhundraåriga tallar. Variationen av miljöer är särskilt gynnsamt för en hög biologisk mångfald som ökar allt eftersom naturskogsqualiteterna utvecklas.

Ett annat syfte med naturreservatet är även att tillgodose och utveckla områdets rekreations- och friluftslivsvärden. Väckelberget är ett välkänt besöksmål där besökarna framförallt vill uppleva den vidsträckta utsikten och den gamla skogen på vägen till utsiktspunkten.

Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet/skötselområdet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur. Reservatet är indelat i 3 skötselområden (se bilaga 1):

1. Barrblandskog med inslag av fuktstråk och hållmarker
2. Talldominerad skog av varierande ålder
3. Friluftsliv och anläggningar

Skötselområde 1: Barrblandskog med inslag fuktstråk och hållmarker

Beskrivning

Skötselområdet är cirka 21 ha och ligger norr om och gränsar till *Väckelbergets naturreservat*. Området domineras av gammal barrblandskog med en jämn fördelning av tall och gran. Skogen är i regel runt 130 år eller äldre med inslag av olika biotoper som bidrar till att skapa en variation av miljöer och goda förutsättningar för en hög biologisk mångfald. Det finns partier med gammal tall, gammal granskog, hållmarker med branter, örtrika fuktstråk m.m. I vissa delar är det även mycket död ved och generellt är skogen i en fas där ny död ved skapas kontinuerligt.

I västra delen högst uppe på berget har området gallrats för något tiotal år sedan och artfynden är förhållandevis få. Naturvärden inom området är mindre stormfällningar av granar som dödats av granbarkborre, källdråg i sluttningen samt förekomst av garnlav och knärot.

Längre ned i sluttningen övergår skogen till en naturskogsartad 150 årig barrblandskog med en hel del död ved och som är i en fas där det bildas mycket död ved. Ett fuktstråk går genom området och i anslutning till det finns en örtrik markflora. Flera intressanta artfynd inom delområdet är knärot, rynkskinn, stjärntagging och ullticka.

När sluttningen börjar plana ut i nordöstra delen av området fortsätter en

naturskogsartad skog som är mycket varierad topografiskt och är en mosaik av biotoper. Den innehåller storblockiga partier och hållmarker med branter och tallar över 200 år. Andra partier består av tät och fuktig granskog med källflöden och inslag av lövträd. Knärot har påträffats men området har inte inventerats artmässigt.

Den sydöstra delen av skötselområdet nedanför bergets brantaste delar består av en blockrik naturskogsartad blandskog. Tall dominerar i de övre delarna av sluttningen medan gran dominerar i de lägre och fuktigare delarna. Rikligt med död ved, överståndare, torrträd och brandspår. Arter som har påträffats inom området är garnlav och rynkskinn.

Bevarandemål

Området präglas av olikåldrig barrblandskog vilken domineras av gamla tallar och granar. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig.

Skötselåtgärder

Området lämnas för fri utveckling. Återkommande skötselåtgärder omfattar framförallt nedtagning av riskträd i anslutning till stigen. Träd lämnas kvar på plats efter fällning.

För att begränsa storskaliga angrepp av granbarkborre eller andra skadegörare finns det enligt föreskrifterna en möjlighet att vidta åtgärder. Åtgärder skall inte vidtas vid angrepp av enstaka träd utan då det föreligger en risk för större angrepp av granbarkborre som kan skada syftet med reservatet. Åtgärderna kan omfatta utplacering av fällor, utläggning av fångvirke, fällning av angripna träd, rotkapning av vindfällda träd och/eller barkning. Inga träd ska föras ut ur naturreservatet med undantag för eventuellt infört fångstvirke.

Skötselområde 2: Talldominerad skog av varierande ålder

Beskrivning

Naturskogsartad skog som är talldominerad (>100 år) men med större inslag av gran i vissa delar. Sluttningen är mycket blockrik men blockigheten avtar

när marken planar ut. I områdets östra del finns trädlösa blockhav och en mindre myr. Mängden död ved är förhållandevis låg men skogen är i en fas där det håller på att bildas. Större delen av skogen är endast plockhuggen men i sydväst finns ett mindre parti som är hugget för mer än trettio år sedan. Garnlav har påträffats i området.

Bevarandemål

Området präglas av olikåldrig skog vilken domineras av gamla tallar och granar. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig.

Skötselåtgärder

Området lämnas för fri utveckling. Återkommande skötselåtgärder omfattar framförallt nedtagning av riskträd i anslutning till stigen. Träd lämnas kvar på plats efter fällning.

För att begränsa storskaliga angrepp av granbarkborre eller andra skadegörare finns det enligt föreskrifterna en möjlighet att vidta åtgärder. Åtgärder skall inte vidtas vid angrepp av enstaka träd utan då det föreligger en risk för större angrepp av granbarkborre som kan skada syftet med reservatet. Åtgärder kan omfatta utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning av angripna träd, rotkapning av vindfällda träd och/eller barkning. Inga träd ska föras ut ur naturreservatet med undantag för eventuellt infört fångstvirke.

Skötselområde 3: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Genom det norra delområdet går stigen som börjar vid väg 50 och som passerar vändplanen för skogsbilvägen. Stigen fortsätter genom *Väckelbergets naturreservat* och slutar vid rastplatsen i det södra delområdet av *Väckelbergets skogar*. I samverkan med länsstyrelsen kommer en ny led att dras inom det statliga reservatet för att kunna nå rastplatsen utan att störa pilgrimsfalkarna.

En parkeringsplats finns vid riksväg 50 en ny parkering kommer att iordningställas vid vändplanen för skogsbilvägen norr om *Väckelbergets skogar*. Länsstyrelsen ansvarar för parkeringen vid riksväg 50 och

kommunen för parkeringen vid vändplanen på skogsbilvägen. Skogsbilvägen ägs av Stora Skog och Mark AB och ett nyttjanderättsavtal ska tecknas.

Vid rastplatsen som kommer att anläggas ska det finnas en rastbänk med bord. Här är det även möjligt att på sikt skapa en eldstad, vedförråd och torrdass. Behovet att utveckla rastplatsen får utvärderas efter hand. Informationstavlor ska finnas vid parkeringsplatsen vid riksväg 50, vändplanen för skogsbilvägen och vid rastplatsen.

Förvaltning och skötsel av Väckelbergets skogar och Väckelbergets naturreservat ska samordnas med länsstyrelsen.

Kulturrehistoriska lämningar får inte ska påverkas i samband med stigdragning och anläggande av rastplatser inom området.

Bevarandemål

Bevarandemål är uppfyllda när:

- Parkeringsplatsen vid vändplanen är iordningställd och vägvisning från riksväg 50 finns på plats
- Rastplatsen är iordningställd
- Informationstavlor vid vändplanen för skogsbilvägen och rastplatsen finns på plats
- Reservatets gränser är markerade i fält

Skötselåtgärder

Initiala åtgärder

- Iordningställande av parkeringsplats vid vändplanen och skyltning från riksväg 50
- Anläggning av rastplats
- Ny stigdragning i *Väckelbergets naturreservat* i samråd med länsstyrelsen
- Framtagande och uppförande av informationstavlor om naturreservatet i samverkan med länsstyrelsen
- Markera reservatets gränser i fält enligt standard

Löpande skötsel

- Se till att parkeringen vid vändplanen och rastplatsen är tillgänglig och ger ett städat intryck samt att informationstavlan håller god kvalitet med aktuell information
- Riskträd i anslutning till rastplatsen och stigar åtgärdas vid behov.

Jakt

Jakt är tillåtet i reservatet. Större vilt som älg, björn, hjort och vildsvin får transporteras ut med fordon som inte ger skador på mark, vegetation och hydrologi.

Dokumentation och uppföljning

Förvaltaren ansvarar för att dokumentera genomförda skötselåtgärder. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt genomförd tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplan ska göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. Uppföljningen genomförs av Falu kommun. Uppföljning kommer att ge vägledning om ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus.

Skötselplanen gäller tills vidare och ska revideras av förvaltaren och beslutas av ansvarig nämnd då uppföljningen indikerar att behov finns eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

Bilagor

- I. Beräknade kostnader
- II. Karta över skötselområden och anläggningar för friluftslivet

Kostnader för intrångsersättning, iordningställande av naturreservatet och förvaltning

1. Intrångsersättning till markägare

Intrångsersättning	4 800 000
Statlig markåtkomst	2 400 000
Nettokostnad	2 400 000

2. Initiala kostnader för iordningställande av naturreservatet 2018-19

2.1 Driftkostnader

Utmärkning av reservatsgräns	30 000
Rastplats	20 000
Parkeringsplats	20 000
Informations- och hänvisningsskyltar	30 000
Total kostnad	100 000
Statligt bidrag för lokala naturvårdsprojekt (LONA)	50 000
Nettokostnad	50 000

3. Årlig förvaltningskostnad

Förvaltning: tillsyn, rastplats	20 000
---------------------------------	--------

Bilaga 2: Skötselområden och friluftslivsanläggningar

